

VOLNÉ SMĚRY.

OBSAH ČÁSTI LITERÁRNÍ:

Mája Z.: Ostrov v širém moři.
Viktor Dyk: Mlha.
Otokar Březina: Dlouho stáli . . .
Zdena Berková: Mimosa.
Em. ryt. z Čenkova: Historie zámku
ve Versaillesu.
K. Nejš: Utišení. — Vidiny soumraku.
Jaroslav Kvapil: Připitek o půlnoci.
Bohuslav Knösl: Smutek a láska tro-
vatora v kostumu fin de siècle.
J. V. Khéres: V mozku.
Kronika. — Slova k ilustracím. —
Zprávy umělecké. — Výstavy. —
Soutěže umělecké. —

ILLUSTRACE:

M. Pirner: Studie.
E. Dítě: Fragment. — Studie.
Hofbauer: Ozdobná linka.
Šaloun: Praha.
F. Urban: Sv. Antonín. — Sv. Cecílie.
J. Mařáková: Truchlící.
J. Panuška: Pohádka.
A. Slavíček: Podzim.
B. Šimanovský: Svícen.
J. Šaloun: Tympanon.
S. Sucharda: Tympanon.

Roč. I. č. 4.

ÚNOR.

MĚSÍČNÍK UMĚLECKÝ-

VYDÁVÁ

SPOLEK MÁNES

Listárna redakční.

Dopisy neodpovídáme a zbytečno tudíž zásyilkám připojovati poštovní známky neb lístky. Zásylek nedostatečně frankovaných nepřijímáme.

B. Květoslav Volný. — *J. E. B.* (Tys démon můj atd.) *Volný.* (Sníh padá . . . atd.). — *L. Velt.* (Dva sonety atd.) — *Mrzák* atd: Neuveřejníme. — *R. Hl. S.* — *S. Přibyslavský:* Pokračujte. — *Har.* — *Ž. R. K.* — *Opolský.* Některé uveřejníme. — *Dr. F. P.* Překladů neuveřejňujeme.

Péči a nákladem spolku »Manes«. — Vedou: Jaro Hilbert, K. L. Klusáček, Karel Mašek, Jan Preisler a Stan. Sucharda.

Zodpovědný redaktor K. L. Klusáček. — Administrace a expedice v Praze, v Tůních č. 8—II.

Literární příspěvky budte zasílány na adresu: Jaroslav Hilbert, Praha-II. Jungmanova ul. č. 7., nebo Karel Mašek, Praha-I. Rudolfovo nábřeží č. 83.

ÚNOR

1897

O STROV V ŠIRÉM MOŘI. — NAPSALA MÁJA Z.

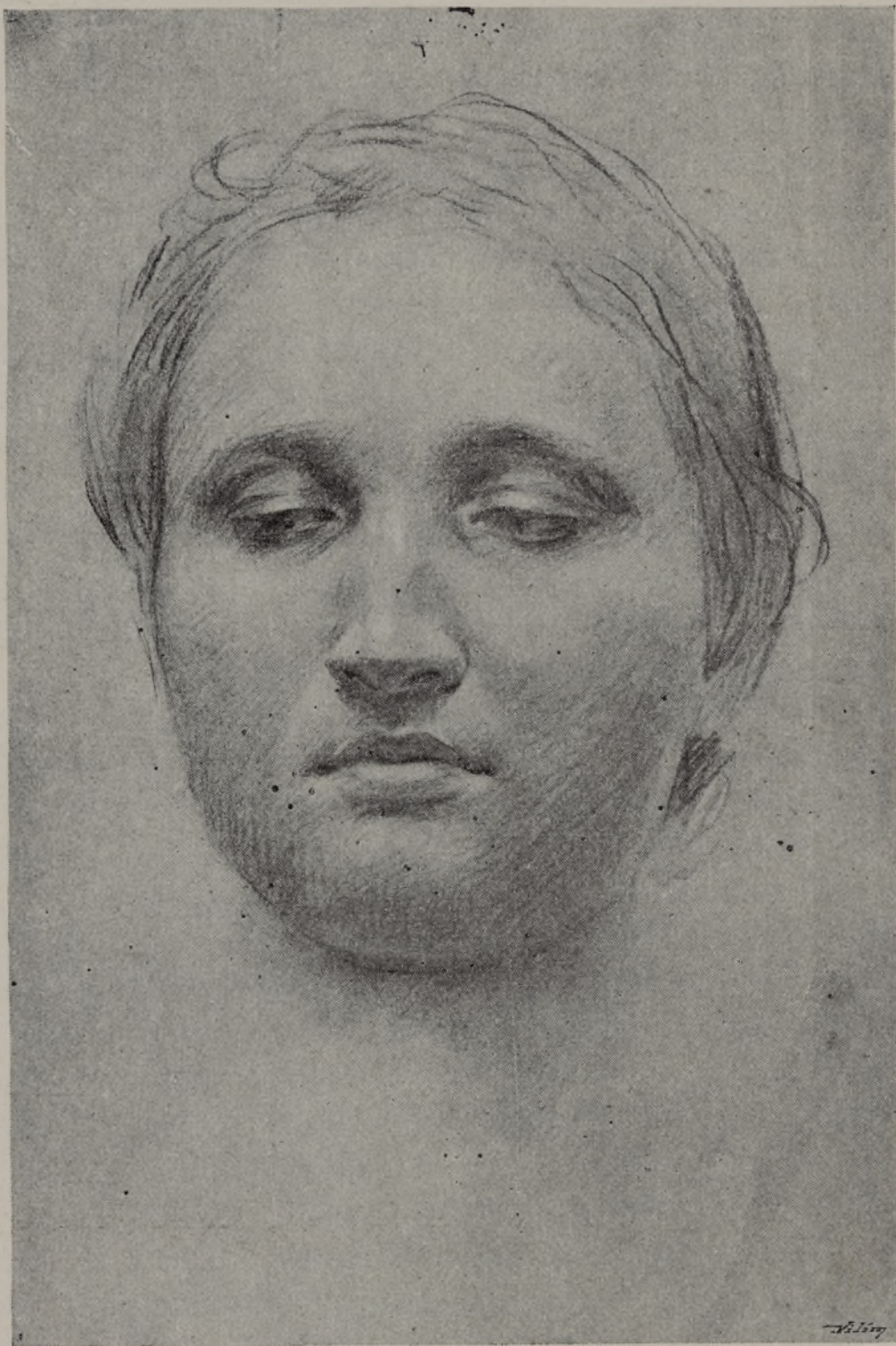
Plně rozkvetlý den červencový rozpaloval rudou skálu v moři, osamělou jako nitro poklamaného člověka.

Rozhořelé slunce na velikém, radostném nebi sestupuje i v moje srdce. Lehám v jímavém úžasu na břeh moře. Občas švihne a uhodí mne ve tvář kytka krupějí vlny o kameny rozbité, křišťálové hrášky stékají po tkáni mých šatů.

Raduji se jako dítě; cítím život, bije mou tepnou, hoří v mé krvi. Vykřikuji cosi nesrozumitelného.

Roztavený kotouč slunce zraky oslepuje; je všecek opředen zlatou, pohyblivou pavučinou paprsků. Protínají se, vrhají se do moře, na němž se rozněcují i shasínají záplavou řeřavých odlesků a ty jiskry svítí ostrou prudkostí, naskakují, mizí, zapalují se jako diamanty.

Zástupy hvězd jejich putují někam daleko, za steskem, i za radostí. Moře v živém rozvlnění zpívá poslední píseň slunci, tuší sklon, odliv, padání, hýří v barvách a zvuku. Na pravo v slunci svítí sněžně výspa. Bílý její písek chvílemi vykřikuje, kdykoliv se ho slunce dotkne. O její břehy rozrážejí se křišťálové vlny zeleného moře. Leží tu, jak

M. PIRNER.

STUDIE.

čistá velká perla, vroubená rozteklým opálem, moře hoří a jása jasným zvukem stoupajících i padajících vln, měkkým jejich šploucháním. Vlny se rvou, stříkají, jedna leze po hladkém těle druhé, bouří se, tlukou do břehu, rvou je, řvou, rozbíjejí své hřbety do rozpěnění, umdleny padají zpět a zpívají dál.

Vše je sladěno v jediný opalisující akkord. Smysly se zvedají, nervy se napínají, rvavý život kypí v bujném, vášnivém chtění.

Hejno racků zapadá do moře jako bílé lupeny. Doprovázeli loď, zakotvivší v moři. Širokoboké čluny plují do zátoky, naplněné dráždivým, čpavým zápachem hnijících chaluh, jež příliv nanesl.

Šest vesel zvedá se v každém člunu i padá v stejném rytmu; dívám se na kapky vody, stékající s nadzdvižených lopat. V každé krůpěji zhlíží se slunce, každou prohřeje, prozlatí, všude zář, vůle a síla.

Myslím na modré oči veslařů, na jejich divný, vždy jako do velké dálky upřený pohled, na mlčenlivé, semknuté rty a těžkou prací, mořskou solí a rybím hlenem stvrdlé dlaně. I nahrbené, mocné šije vidím, svítící bronzově z výkroju modrých kazajek. Zamklí žijí v čistých, malých svých hnízdech jako mořští ptáci.

Tam nahoře, vysoko na skále, blízko kostelíka, v kamenité hlíně, porostlé sporou a chudou travou, spí otcové jejich, ženy i děti jejich věčný svůj sen. Příroda ustlala jim tvrdě, jak byl tvrd celý jejich život. A nad všemi hroby, skoro neznatelnými, trčí k nebi kříž s ukřižovaným člověkem, jehož leb kdysi prorazila dělová koule, rvoucí se za některou velmoc o nepatrnou, drobnou se skalku v moři.

Pod křížem je nápis: »Těm, kdož se nevrátili«. Zlato těch slov dohasíná teď asi v poslední záři dohořívajícího slunce. Jdu za nimi, klekám v duchu a vzpomínkami líbám trávy na chudých rovech. Jdu se rozloučit se sluncem, obejmout odcházející den, roztesknit svou duši.

Dole rozráží moře své čelo v neústupné boky skalnatých břehů, ječí, stříká, napadá, odstupuje.

Jeho zvony bouří svým hlaholem i zde v té výši. Obracím se a hledím dolů, do hloubky pod sebou. V přístavu se hemží maličcí lidé, směšně nepatrní v rozestouplé nesměrnosti vod a obzorů.

Život zdá se být zjitřen, horečně rozvlněn jako obilí ve větru, jakoby dohonit chtěl před skončením dne, čeho zameškal. Mořští ptáci již neloví, stichli, jejich dravost umdlela, ryby klešají v hloubky, výspa pohasla, sešedivěla, a průzračná zelená voda jejich břehů omžena jest jako patina starých kopulí.

Moře oddychuje malými vlnami, jako v únavě.

Na západě kryje je veliký mrak, šeděmodré páry zalehávají na obzoru spousty vod. Moře stoupá v oblaka, nebe hrouží se v tajemné jeho hlubiny, není přechodu, obzor zmizel a v oparových dálavách tkví několik válečných lodí, jakoby uvázlo v étheru.

Koho a co hlídají? Kdo a proč je posílá?

Slabounký vítr zavzdychal v pustině, nezavadil na svém přeletu o strom ani o keř, jen sluncem vypitá tráva šustí, sporá a chudá jako život prostých rybářů.

Smutek a ticho volají, budí duši.

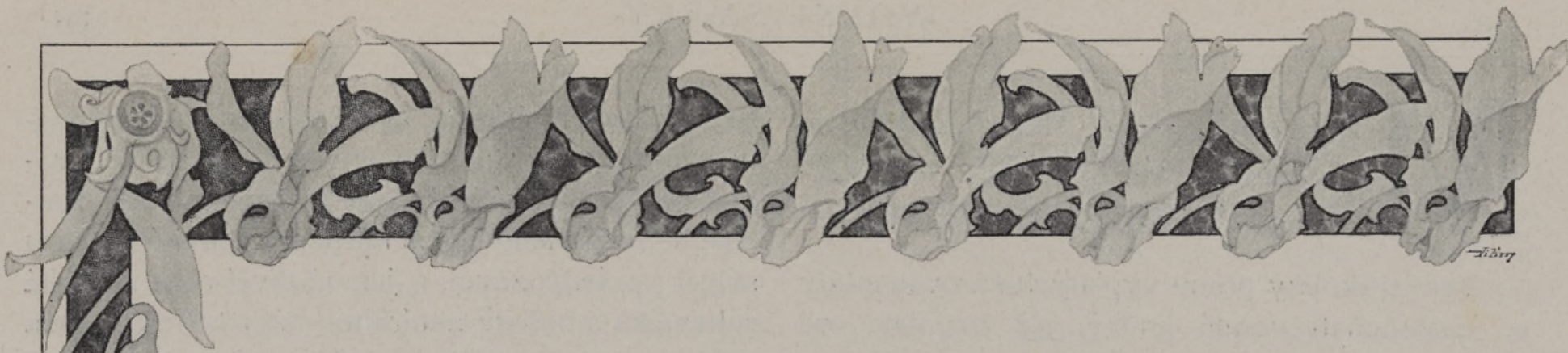
Rudé skály, omývané, bičované mořem, zhlízející se nyní ve vodě, temné jako kalená ocel, zvedající nyní po odlivu svá čela, opuštěné, zbavené tajů svých břehů! U pat vašich chladne vlašné bahno odešlého moře, na vaše hrany usedlo nepovšimnutí stesku a hoře opuštěných milenek. Díváte se truchle do ulehajícího stichnutí večera, na obzor severu, zakouřený jako kadidlem obětí. Čekáte? Toužíte po zítřku? Či toužíte tak stále? V slunci i ve shasínání, v bouři i v tichu?

Dva chudí běláskové tulí se v letu, dotýkají se svých roztřepených, pelu zbavených křídel. Jdou spolu umírat, až slunce zapadne.

To zapadá vzdáleno, za mraky, lemuje je oranžově, prodírá se nachovou září.

Nesmírné ticho tlačí se z dola do par vzduchu. Usínající moře otevírá své nitro a jeho hlubiny krvácejí. Barvy se řinou jako vůně spících květů a barví hladinu, v níž smáčí noc své nohy. Parnaté závoje jejího roucha vlekou se obzory, slunce neviděno odešlo, hasne západ v mracích a hasne i moře.

Ovce pasoucí se v té výši, vždycky přivazány ke kolům a přikovány na dlouho k jedinému místu, ulekaně mečí a konečně také utichají. Veliký mír a klid, němě touživý, snáší se do trav.

DLOUHO STÁLI . . .

Dlouho stáli v bolestech, jako v dýmu vlastního ohně,
a mlčení jejich bylo řadou závratí. V staletí tragickém snění
jim umdlely duše. Dvě mystické noci jednoho dne, okna protiležící,
střásaly hvězdy do jejich vigilií.

I četli nová tušení z hvězd, jak z rozmetané sazby ohnivých liter,
jejíž původní smysl je ztracen pozemským zrakům. (Snad čistí četli v ní jednou
tajemství prvního jitra a píseň o růžích všech svítání příštích,
jež zvoní v modlitbách do snění Svatým.) — —

A když se vrátili, nejhlubším hlasem je vítala země:
i viděli ji v barvách, které se nemění smrtí, transparent věčného ohně
Od obzoru k obzoru nad nimi letělo hosanna světla
a hlubiny květů k nim vášnivě vykřikly vůní.

Pohřební zvony zněly v blízkosti jejich jak volání k slavnosti duší,
již smrtelní jenom jednou jsou přítomni v žití.
A bázeň soumraků dýchala v tušení jejich jak cesty v zahradách neviditelných,
jichž vůně nocí se sesílila.

Novým písním učili pozemskou lásku, úsměvy novému kouzlu,
večery jinému hovoru duší a zardění její v rozkoši trásti se bázní:
v zkrížení zraků, jež do dálek svítí, v polibcích vonných příštímí růžemi,
čiši svou podati do noci k přípitku nezrozeným.

Nadšení letního dne v jejich slovech se chvělo, když paprsků hudbou
provází němou práci zrajících hlubin. A vše, co v duši soumracích kvetlo
těžkými klasy se doteklo země. A my jako ženci, poslušni rozkazu jejich,
klidili požehnání zrní a písní.

Ale zraky bolesti jejich se upíeně dívaly v dálky slzami svými,
kde hrami věčného světla se zdvihaly obzory země, vzdálené smrtí;
neznámá města všech čekajících, studnice stíněné palmami,
v mlčení věků se před nimi zrcadlily. — —

A když odešli, byl odchod jejich bratřím jak ticho, v němž dozněla modlitba,
a jako smířující úsměv při záporné odpovědi milujícího.
Víte, jenž zdvihá se na březích, příznivý odjíždějícím,
a pohnutí radostných očekávání.

MIMOSA. — Z MELANCHOLICKÝCH MOMENTŮ. — NAPSALA ZDENA BERKOVÁ.

Veliké okolíky přímo vypjatých žárovek zdály se naslouchati veselé hudbě, jež rozvíjela své nekonečné melodie, spoustějíc je v záchvaty drobně staccatovaného smíchu a ve výkřiky, jež dávno již sklouzly s té pečlivě umetené cestičky slušného chování, ač zde konečně ani nemístnými nebyly. Trochu stranou od proudu stále

se šířícího přecházelo zvláštní domino. Pod popelavě šedým krajkovím, hustě sčechraným, probleskovaly ohnivé hedvábné květy spodního roucha, se stříbrného čepce mírně kuželovitého tvaru stácel se šedý závoj, a jemná dívčí ruka, již bílá rukavička s bohatě nabíranou manchettou ubírala veškeru grácii, držela volně vysokou hůl, s níž kývala kytice rudých růží, podchycených šustivou stužkou.

Teď ji náhle obtočil ševelivý vír několika bláznivě zakuklených postav. Stála klidně prostřed nich, a na všecko jejich ostré, ač ještě dosti opatrně volené vyzývání (poznaliť imponující distinkci zajímavého zjevu) odpovídala pouhým pohledem, vážným a tichým, jenž pod těsnou maskou pomalu se smekal s jednoho na druhého. Zasmáli se brutálně — snad ani jinak neuměli — a celý ten potrhlý roj maškar v nezvyklém šatě pitvorně se hrbících odcupal dále. Bujné veselí roztáčelo se kolem do kola.

Vysoký dvořan z doby josefínské stopoval rozkošné děvče v bílém čepci Charlotty Cordayovy. Křížové otázky však nepomáhaly, prozrazující odpovědi zůstávaly nevysloveny, protože ledabyly lháti nechtěla a duchaplně neuměla. Dvě rusovlasé rybářky s rozpustilým smíchem natahovaly hubenému clownu přes hlavu režnou síť, dobře věduce, že ta »zlatá rybka« má v psacím stole nezaplacené účty, jimž credit povážlivě dochází. Dobromyslný pierrot vodil malé dítě s panenkou a nevytušil ještě svým žemličkovým rozumkem cynismus až příšerný té zkažené dívčí duše, vězící v tak naivním obalu. A zase chumáč jedovatě zelených domin se špičatými kápěmi vráží bezohledně mezi kolemjdoucí, bodají jako komáři svými neomalenými vtipy, ano jedno z nich osmělilo se několika interesantním maskám pozdvihnouti škrabošky, ale tak kvapným pohybem, že nevíte, vidělo-li v tom okamžiku pouze oblouk brady, či poznalo-li též barvu očí.

Mladý muž v obdivuhodně jemném kostýmu markýze nesl svou biscuitovou, úměrnou postavu lomozivým klubkem lidí a lorgnetoval mlsně všechny krásné šije.

ŠALOUN.

PRAHA.

Byl to mladý malíř, jehož sláva visela na teničké nitce časové oblíby a na trošku silnější přízi navinulého sarkasmu, jímž tvořil velmi zručně malované parodie cizích uměleckých výtvorů. S podivným chicem točil vždy svůj plnobarvý štětec do špičky ostřejší než hadí zoubek a trhavě jím zajížděl do jedva naškrtnutých kontur s kvapem tak nervosním, že si zjednal epitheton Giordana.

Dívka v rudošedém dominu vzrušila se ze své apathie a pevně se naň zadívala. Pod samotovou škraboškou markýze tušila zvláště rozkřídlené obočí nad žlutohnědým zásvitem velikých očí, očí s takou silou milovaných, že jediný jejich paprsek nítel v ní podivné slzy štěstí. Věděla, že pod bílou, pečlivě sčesanou parukou svíjejí se lesklé, hnědé kučery v mohutných vlnách, k nimž se již často její prsty vztahovaly, ale nikdy ještě nepřiblížily v elektrisujícím dotyku. Poznávala určitě nedbalý pohyb ruky, charakteristickou, nekrytou linii od ucha ke krku i lehkou chůzi jako na perách. Byl to on, její snoubenec. — Něco ji udeřilo do hlavy, snad nějaký harlekýn zasáhl ji svou chřestivou klapačkou, byla to podivně plochá bolest a nabyvši intensity až

v druhém mžiku, valila se k srdci. — — — Vždyť jí slíbil, že sem nepůjde! Šla k němu blíže, ale zastavila se. Markýzovi na rámě zavěsila se francouzská selka s hlubokou dekolletáží. Rozevírajíc velký bílý vějíř, bleskla zoubky pod krajkou a zaprosila komicky lichotně: »Tys tak slavný malíř, napiš mi sem nějaký sladký veršík, nebo, chceš-li, načmárej tam směšnou hlavičku. Ano?«

Vryl tam úsilovně karikaturu šaška a vrátil vějíř s poklonou staré versailleské školy. Odsunul kraj její dlouhé rukavice a políbil bílé rámě.

V tom přišustilo šedé domino a ptalo se položertovně, dusíc svou nedůvěřivou náladu: »Cos tam napsal?«

Něco v tom hlase jej píchlo, pátravě se na ni zahleděl a řekl pak zdánlivě zběžně: »Zlá domněnka mají přirozenost jedu, praví Shakespeare.« A významným pohledem zasvítiv, vzdálil se. —

Jako lehká, šumící pěna vznáší se kalným vzduchem rozčilující rytmus blouznivého valčíku, pletence vlasů propletené barevnými tkanicemi ošlehují tváře, cáry strakatých papírových čapek šustí na zemi, hypermoderní, urychlené nápady

BENEŠ KNÜPFER.

SIRENA.

bičují unavené duše. Koketerie zahaluje individualitu, prostota se jí chlubí.

V řetězu polonaisy semkly se náhodou dvě ruce, jedna s kyticí tmavých, vadnoucích růží, druhá s perleťovým lorgnonem. Ona prohlubujíc rychle hlas, zeptala se tiše: »Miluješ mne?« — Nepoznal jí, ale odpověděl hlasitě: »Ano!« Skloniv se k oušku spanilé malé pieretty šeptal jí něco banálního. V tom jediném slově zvučela lhostejnost, zívala omrzelost i vyšlapovala si energie, ale energie hluchá a lichá jako smet. —

Odloučila se od lidí, jako když spadne s ha-

luze květ, vyšla z té pestré motanice a sestupovala pomalu po schodech. Pod popelavou šedí krajek, jež se vlekly těžce za ní, šlehaly plameny hedvábí, každým pohybem rychle zažíhané. Tmavěrudé růže zvolnily stužku a padajíce na masivní stupně, rozstříkovaly se jako krvavé krůpěje. V mramoru se slabě zrcadlily. Sklonila hlavu a uvědomila si ještě jednou zvuk toho slova »ano«.

Byloť posledním mezi nima

HISTORIE ZÁMKU VE VERSAILLESU.

Tak často zošklivil se králi dvoru lesk, v Saint-Germainu král* sobě náhle pozastesk i do Versaillesu jel se sprostít nudy pout: při štvání jelenův a lišek honu trud myslí zapudil a za dne sklonu se vrátil v lovcí dům si oddechnout.

A Ludvík Čtrnáctý, ten velký despota, vdech rázem Versaillesu krev novou života, v něm zapomínal rád svých státních starostí, nad zámkem nádherným a parkem snivým, jenž chvěl se tlumeně dam smíchem živým, rozklenul zlatou duhu slavností.

Rád neměl Paříže (neb tušil ve svých snech, že Paříž sopkou jest, jež plamenný má dech) i do Versaillesu šel, v něm stvořil skvělý dvůr, jej zapjal do korsetu etikety, strh' šlechtu v luxus opojný a kletý, až spila se i klesla v hejno stvůr . . .

Jak vilná Bakchantka pak vlétla Orgie v ten palác nádherný a bílé lilie, znak králův, pošpinila madame Dubarry, král** plýtvat miliony v maitres kruhu a hýřil v společnostech bídých druhů, lál v hrdlo žhavé vína poháry.

V tom sídle Sodomy přec vzešel soudu den: král Ludvík Patnáctý, od milcův opuštěn, když naplnil již sytě míru hříchů svých, tam zmíral odporně, až lid se štítíl, duch jeho v šílenství se hrozně vznítíl, až skonál za bolestí příšerných.

Bůh soud svůj vykonal — leč ještě čekal lid, ten bouří nezkrotnou zburcoval zámku klid a krále*** nového ved' do zdí Paříže, snad aby smyl tam despotie viny, i aby trůn u špalku guillotiny stál, ke králi by — kat měl poblíže . . .

Tu zámek pustnul; stíchl v parku fontán šum, tam bylo teskno Nymfám, Faunům, Neptunům . . . A doba přec jej ušetřila zkázou svou, v něj nevkročila Velká Revoluce a nerozdrtila jej ve své ruce, ten zámek zůstal dějin výstrahou!

Na křídlech času dále letěl dějin spád i z klína Revoluce vzešel Konsulát a Caesar dobyl krvavých si vavřínů a sáhal po nových v svém děsném klidu . . . Tu Versailles stal se domem invalidů pro pluky zmrzačených vojínů.

Část věku přešla . . . Caesar kles a přišel král, plam nové vzpoury zase krále s trůnu svál a Versailles tiše stál jak otevřený hrob . . . Pak občanskému klaněli se králi — ten museum dal zřídit v síně, sály co upomínku věčnou mrtvých dob.

Nad snivým Versaillesem čas klidně tak se chvěl, v park jeho umělec a básník dumat šel . . . Leč přišel hanby den, vlast padla, hrdá v snech! Stud barví dosud v nach Francie čelo při vzpomínce, jak holdování hřmělo ve Versaillesu — císaři Němců všech!

* Ludvík XIII., ** Ludvík XV., *** L. dvík XVI.

UTIŠENÍ.

Že vlhko sychrové se nad náš obzor níží,
a v mlhách obloha se tratí ohvězděná,
a smutek vtíravý k nám tiše tmou se blíží,
na výspy zoufalství loď naši zvolna žena?

Na stín ten zapomeň, o duše, jenž se plouží
vždy úže kolem nás a v cestu naši lehá,
v svou schyl se samotu, v sen plamenný se vhrouží
a vzplát dej ilusi, nechť marně do tmy šlehá.

Bud' klidna, duše má! By touha žhavá vzlétla
do dálek slnicích, v déšť ohně, v proudy světla,
noc zimní nad námi se stmítí musí prve.

Bud' klidna, duše má! Snů mdlobné květy v pýše
svůj kalich ohnivý jen na té zvednou líše,
již dříve zmrvila jsi tokem vlastní krve.

VIDINY SOUMRAKU.

Nad zemí schoulenou se vlhké stíny stměly,
mha padá večerní a těžkým florem splývá
přes okna osleplá. Svět ve tmách oněmělý
ni jedním výkřikem mé ticho nerozrývá.

Šept vlídné samoty mé hýčká utrpení,
sen vchází po špičkách a teplou rukou stírá
šer smutku s duše mé, krev novou touhou pění
a zrakům vzníceným svět vidin otevírá.

Viz, v dáli ztracené nad chaos stínů svátých
kraj v slunci vypjal se, v jas vhroužen světél zlatých,
slyš, k nebi žhavému měst život hlučně hřímá!

Ruch kypí bazarů, řad bílých minaretů
vstříc šlehá k obloze, trysk šumí vodometů
ve skrytých nádvořích, kde v květech almé dřímá.

KAREL NEJČ.

PŘÍPITEK O PŮLNOCI.

Pět usedlo nás do kola
a každý pohár zved'.
Jeden se smál a druhý lál,
třetí se rval a čtvrtý vstal,
byl jako mrtvola,
byl k smrti bled.
Leč já byl král,
neb já se smál
a já se rval a já jsem lál
a hrdě stál —
jen krčit jsem se nedoved'!
Všem jsem se smál
a všem jsem lál
a pak se s nimi rval —
a všechny jsem je miloval!

Neb toho, jenž se smál a smál,
já rád měl pro ten smích.
Ten, jenž mi lál, ten za to stál,
bych na něj vstal a s ním se rval,
a ten, jenž stich' — ó ten se bál
a jak jen stich',
já chlapa litoval!
A tak jsme vstali dokola
a cítili své mládí,
mok pili jsme, jenž plápolá,
a měli jsme se rádi.

Teď jiní sedli ke stolu
a »Bratře!« říkají mi.
Jeden je škrob a druhý pop
třetí je rob a čtvrtý snop —
fuj, cítím hrob
a vidím mrtvolu,
jež také přišla s nimi!

Hoj, tys tu zbyla jediná
z těch našich mladých pitek!
A na tváři ti shasiná
i tvého strachu zbytek!
Ten, jenž se smál,
už dávno scvrk',
a ten, jenž lál,
má tlustý krk,
ten, jenž se rval,
teď moudře mrk' —
a já tu sedím sám a sám,
je pusto dokola,
a z myšlének, jež v duši mám,
se dívá mrtvola!

JAROSLAV KVAPIL.

F. URBAN.

SV. ANTONÍN P.

S MUTEK A LÁSKA TROVATORA V KOSTUMU FIN DE SIÈCLE. — BOHUSLAV KNÖSL. —

Den podoben byl dnu, okamžik okamžiku a myšlenka myšlénce.

Byla to šedivá a únavná mosaika, z níž nezářil ani jediný lesklejší, oslnivější kamének, enž by mohl zachytit účast zemdleného a toužícího zraku. Hnus z denního zaměstnání, vyvolaného potřebou společenské významnosti, melodie kolovrátků, banalita běžných událostí, kavární duchaplnost a duševní sprostota prostředí — oh, sprostota až k zalknutí — to byl můj úděl úděl exulanta, jenž ač na Pontu, přece jen se cítí příliš Ovidem. A nad tím nade vším rysy přitřpkle se usmívající nudy. Nudy? Vlastně ne, spíše bolesti nad tím, co mohlo býti a co není.

Avšak — nelze popřít — na dně vždy hojný fond touhy silné a neutuchající, volající s rozpjatou náručí v mlhy těchto dojmů příliš bezvýznamných a předtuch příliš neurčitých.

* * *

A přece, jak je vše krátké, jak efemérní! —

Co proteovské síly bylo v onom věčně se vlnícím moři mé touhy, tisíce odlišných útvarů vždy zanikajících a vždy nazpět se vracejících, bezpočet slunců zapadajících každého večera do jeho laškových vln a vycházejících každého jitra z jeho lázně v nové nádheře a v novém oslnění — to vše jakoby zmizelo a navždy se sřítilo v nenasytnou propast času pádícího ohromnými kroky přes naše nároky, tužby a ideály.

Zdá se mi, jako bych byl zemdlen a moje nebe, kam jsem chtěl zavěsit zlaté lampy svých illusí, jakoby poházeno bylo těžkými, strhanými mraky, které byly kdys mými sny a nyní jsou temnými strašidly mých odpočinků.

* * *

Nu a že jsou tyto poměry týkající se vývoje mých vnitřních věcí tak příliš truchlivé, či spíše tak opovržení hodné, tož dovolu mi Vy, již polo žertem, polo vážně nazývám svou »koketní Psyché«, bych povolil uzdu onomu ironickému

pierotu, oné levé části své bytosti, která karikuje tragickou tvářnost mé pravé části a činíc ze mne herce, rolničkového komedianta, jest mou filosofí i útěchou.

Zapěji Vám píseň, již jsem sám složil po šermu s Vámi pěkně provedeném, ale trochu nebezpečném — chcete?

Nuže:

Tak trochu paňáca tak trochu seriosní muž
 tou komedií denní lži
 tak trochu znaven juž,
 s kloboukem na hlavě vždy ochoten jsem stát
 před posvátností uznanou
 a z plných plic se smát,
 a ty, jež milujíc vždy řízně švihnout bičem svým
 i zlehčit pravdivý jich bol —
 však takto nejsem zlým.
 Jen se sprostými psy se nechci o kost rvát —
 spíš kdesi v úkrytu
 sám nad sebou se vyplakat . . .

Však ne, vidím, že jste roztržitou, že očekáváte něco jiného, něco jako sladkou adoraci Svého portraktu, něco, co by vystihovalo linii oné vlny mého nitra, vzbuzené Vaším příchodem — a poněvadž jsem právě tak lascivně nalděn, chci Vám učinit po vůli.

Ano, Vy jste přišla majíc chlad ocele i vášnivou úlisnost kočky připomínajíc, trochu na hispanskou racu, tak trochu Kirké, trochu Kalypso a stála jste s úsměvem nad mými rozpaky.

Kolem mne bylo šero a nejasno, však nyní, když přišla jste Vy a temné blesky vyšlehnuvší z Vašich zraků když osvítily svou září neukrytější sluje mé duše, spatřil jsem tam ukryté štíry a draky, jaké lze vidět jen na bronzových vásách stvořených inspirací japonského fantasy. Skorpion, farfadeti a šklebící se medusy choulili se tam v stínech a vztahovaly po mně svá dlouhá, duchovitá ramena, ale já — necouvl strachem, než s chladnou rozvahou a legérně obrátil jsem se k Vám a řekl Vám klidně: »Jsem ochoten zatknout si stuhu Vaší barvy na svůj štít a bít se s každým, třeba i s Vámi.« A řka toto, přemýšlel jsem již o tom, kterak sladko by bylo podlehnouti Vám, Vy krásná ničitelko mého klidu a pokoje.

Ale co jsem si dále myslel, to Vám již nepovím, to si jen pomyslím, to uschovám pod

F. URBAN.

SV. CECILIE.

škrabošku dvojsmyslného a ve zmatek uvádějícího úsměvu. (Ano neřeknu Vám, jak bych na oko mimoděk, než vskutku však úmyslně zabloudil do nejzazších končin Vaší oblasti, dav se chytit v síť Vámi nastraženou. A tu bych tloukl svými křídly jako motýl uvíznuvší v tkanivu pavučin, prosil Vás o milost, s nadšenou devotností zlíbal bych Vaše malé a ukrutné nožky a náhle prchal bych, jakoby poděšen mrazem Vašeho rozmaru, prchal bych, tváře se jako bych navždy chtěl uniknout Vaší moci. Tu byste vyslala černé eunuchy své tělesné strážce za mnou, a oni by mne dohonili a těžkou ranou svého palaše srazili by mi dle rozkazu Vašeho hlavu —, tu hlavu nývého snílka, jemuž imponuje krev a síla, — a narazili by ji na svoje kopí a tak jeli vážní a temní nazpět k Vašemu hradu a položili by hlavu mou k Vaším nohám.

Oh, Vy byste jistě pozvedla mrtvou a studenou tu hlavu a mezi tím, co stydnoucí krev její stékala by ještě po Vašich bílých, mými hymnami zbožněných pažích, jistě vtiskla byste jí na rty silný a omračující polibek až by mráz tajemné rozkoše zachvěl Vaším sladkým, kočičím tělem!)

Ne, neřeknu Vám nač jsem teď myslel, neboť bych se Vám demaskoval příliš předčasně, ukázal bych Vám slabiny svoje a sen můj by skončil dříve — ach mnohem dříve! — nežli je třeba. Já však jej miluji, svůj sen, jenž Vás učinil vévodkyní v říši mých citů, jenž vložil konečky mých nervů v bílé a tenké prsty Vaší rozkošně ukrutné ručky! —

* * *

Chladnoucí večer na sklonku k jeseni a nebe pokryto temným mrakem, prorvaným trhlinami podobnými daleko vybíhajícím zálivům oslnivého nachu, tak vhodně přiléhající k naladění mé duše.

Vy dozpívala jste právě jakousi vážnou arii, podobnou oněm roztouženým, nekonečně smutným balladám severních lidí, jež bývají zpívány na pustých skalách čnějících truchlivě nad těžkým, nehybným mořem — a všechny sladké fioritury a pikantní staccata Vašeho rozmaru hned na to propuknuvšího nebyly s to přemoci tíhu tohoto bezděčného smutku.

Ale já, který jsem vzpomínal na onen až kriticky delikátní okamžik, kdy schvátiv Vás za Vaše bílé a lahodně modelované hrdlo, měl jsem požitkem viděti ve Vaší tváři výraz poněkud affektované bolesti a něco přirozeného poddávání se — poznal jsem, že moje touha sfavorisovaná tak častou a přílišnou blízkostí Vaší, nestrpí déle škrabošky, již jsem tak úzkostně tisknul k své tváři, této škrabošky utvořené z hrdosti mojí a bázně před Vámi, škrabošky, jež měla být ochraným štítem mých illusí a snů před Vaší koketerií příliš virtuosní a bezcitnou. —

A nebe bylo temnější, tóny soumraku hlubší, ticho tísnivější a Vy umlknuvši seděla jste naproti mně provokujíc krásnýma očima svýma mou marně tlumenou lásku i tajemnou nenávisť vroucí pod násilně klidným povrchem mojim. Svit červánků temně rudý a nesmírně tesklivý rozlil se pološerem pokoje a mezi Vámi a mnou jako stín stanula postava záhadná a neurčitá s rukou vztaženou hrozivě proti mně a kdosi jiný neméně záhadný a neurčitý stanul vedle mne tak těsně, až poléval horkým dechem svým mé tváře bez tak již planoucí a našeptával mi s démonickou rozvážností ta nejvášnivější a nej-svůdnější slova, až moje nesmělá a váhající touha se chvěla jako krvežíznivý tygr, chystající se k divokému skoku. — Nebe bylo temnější, tóny soumraku zádumčivější, zážeh červánků tragicky chmurný, ale zraky Vaše sálaly neurčitým ohněm, tajemným fluidem zažíhajícím výbušné látky nahromaděné v podzemních kobkách mé duše. A tu jsem měl dojem, jakoby jedním falešným trhnutím šmytce měl zkazit celou tu skleněnou nádheru, složenou z tisíců miniaturních detailů plných vůně a intimního záření, má prsa se bouřlivě dmula, krev s hukotem hnala se k mým spánkům a mě bylo jako bych měl vydati ze sebe divoký a temný vzkřek Othela před vraždou nývé a sladké Desdemony, jako bych se měl na Vás vrhnout s prsty dráповitě roztaženými a ukrutně, bez krůpěje soucitu zardousit nejopojnější sen svého žití . . .

Tu spadla náhle škraboška s mojí tváře, rozbila se u Vašich nohou a já stojím před Vámi v nahotě svých vznětlivých citů a sladké své touhy, jež uštkla mou dřímající vášeň, podobnou

poraněnému lvu, chtějící prchnout do pustin ticha a mlčení, kde nikým nerušena volně by mohla proklínat i ronit lítostivé slzy.

* * *

Flacony Mozartovy již vyvětraly a pudr pŕvabu již dávno odvál vítr s jeho melodií, ni Rafael nás již neuchvátí klassickou linií svých prostých postav a zuřivý Roland jak dávno ustal již zuřit! Ano dnes analysy břitký skalpel si vrážíme v svá srdce zachvívající se tak nervosní a příliš citlivou láskou, již sama před sebou ironickou komedii hraje a kolem nás je pusto, neodvratné, ničím nezažehnatelné pusto. Don Quixoti přežilých idejí bodáme své vyhublé Rocinanty, o nichž si namlouváme, že jsou Pegasy, a tak tragicky komičtí objíždíme své větrné mlýny. Naše šílené cválání provází smích prostých plebejců, jímž opovrhujeme a politování parazitů, jež nenávidíme. — Já, jeden z těchto exulantů zapadlých věků mdlý, již touto nudnou jízdou, zamiloval jsem se do vlašské koloratury, maurských ornamentů, champagnského vína a do Vašich očí.

Básník tak trochu šlehaný profanní klakou a milostivě přijatý strážci prostřednosti, morálky a blahořečených dogmat, s temným stínem své impotence v pozadí a křiklavě rudým květem v knoflíkové dirce svého kabátu, snivý a těžko vzrušitelný dal jsem se uvésti v pohyb odvážnou bravourou Vašeho temperamentu, Vašeho žáru a mrazu; cynik a nadšenec, skeptik a oslavovatel věčného božství, člověk, jenž zapsal se kalibanskému ďáblu normální kariéry, dal jsem se svésti vůni Vaší budoucí slávy, šumného života vítězné soubrety šlapající po vavřínech v opeře buffě. Ano Váš život bude triumphálním pochodem vítězné ženy slavným a rozkošnickým a já zemru v prachu všední špíny jako pomíjející bludička na močálech nicotného žití. Vy budete jásat v koloratuře, pít champagnské s krásnými muži, Váš budoir bude vyzdoben maurskými ornamenty a já seschnu v mumii galvanisovanou cynickou nutností denní bídy, stanu se automatem a vzkřeky mé revolty uvíznou mi v hrdle staženém lítostí a hanbou.

A nic nezadrží mou hvězdu kácející se v předurčenou propast, mou chorobně bledou hvězdu,

jež přinesla v sobě již na svět zárodek svého úpadku, hvězdu zrodívší se se slovy:

»S Bohem!«

* * *

Má koketní Psyché, Vaše oči jsou přece jen tak příliš zářící, linie Vašeho těla tak neodolatelně pŕvabná a Vaše láska tak omamná, zdrcu-

J. MAŘÁKOVA.

TRUHLÍCÍ.

jící svou silou. Chýlí se k ránu a je slyšeti dusot okamžiků prchajících v lůno nekonečna.

A co mi po morálce, po lidech a po Bohu, co mi po životě a po smrti, po tmě a po světle, když se ke mě skláníte Vy a když se navzájem pronikneme na vteřinu, na okamžik, na jeden z oněch, jichž prchajících v lůno nekonečna slyšeti je dusot, když bytost má vyvrcholí v nejslnivějším plamenu, jehož špice vyšlehne nad nejvyšší hory a zapálí onen vylhaný ráj nízkých duší, ono štěstíčko nedochůdčat a eldorado rodinných aspirací. On chytne a zeleným plamenem osvětlí moji cestu k branám temnoty, kam vstoupím jako zavržený démon se zařatými pěstmi, nešťastný, ale hrdý.

* * *

Pah! —

A nyní dovolte, bych pozvedl číši toho krvavě rudého vína, nápoje hrdinů i ruinovaných, vína tajícího v sobě nejsladší léthargii, v níž

splývá člověčenství i božství, dovolte, bych pozvedl vysoko k nebi svoji číši, připil na Váš zdar a zapěl Vám zbujnou, rozmarnou píseň.

Nechť slunce mého ideálu oslepí tupé a pře-kvapené zřitelnice počestných a Váš lascivní smích nechť se zařízne jak nedovolená dissonance v blahostné ticho krotkých a hodných.

My dovedem žíti!

Ale pohleďte, drahá, jak jsou pohoršeni i všichni ti, jež by nám mohli být nakloněni, kterak potřásají hlavami a ladí se k příslušné morálce. »Alespoň kdybychom byli trochu sentimentální!« Nuž tedy naposled pojďme ještě společně vyprázdnit zapovězenou číši.

— — — — ovšem, vidíte? Však i na nás jednou dojde, a my — až budeme se vznášeti nad onou strží, v níž všechno tajemně zaniká, vzpomeneme si na ony světlé chvíle, v nichž jsme se poznali, zajásáme a sřítíme se do tmy.

J. PANUŠKA.

POHÁDKA.

O hrůzy pŭlnoci, ze hrobů vstaňte svých,
tmu prolomte svých světél ledným strackem
a z doubrav bouřících se neste v letu plachém
na bludnou, vírnou pouť, v rej mátoh tĕkavých.

Nechť vpadne vítězně tam smrtelný váš zjev
kde pláče vzpomínka a pusté srdce sténá,
pak bolest umře tam, jsouc bázní zavražděna,
a z její mrtvoly zas vzplane síly hněv.

V. L.

A. SLAVÍČEK.

PODZIM.

V MOZKU. — SYMBOLICKÉ ROMANETTO. — J. V. KHÉRES.

»Ne každý okamžik našeho života září blahem spokojenosti!«

K této známé pravdě dospěl jsem jednoho krásného zimního večera, když mi v kamnech zhaslo a posluhovačka byla ta tam. S jektajícími zuby jsem se marně pokoušel rozdělati oheň sám, až konečně s resignací pravého lidského tvora zabalil jsem se do zimníku a několika šátků a usedl opět na pohovku ke studiu.

Chvíli patřil jsem do knihy spíše s rozechvěným tělem, nežli duší. Před očima míhala se mi slova: »Also sprach Zarathustra«. Náhle však jsem zdvihl hlavu a schválil myšlenku uvařiti si čaj! Dobrá! Líh už tiše, plazivě hoří a voda šeptá v samovaru.

»Maličko a bude zase teplo«, těšil jsem skřehlé údy. Trochu je skutečně čaj rozehřál.

Pil jsem ho zvolna, labužnický a ruka vždy skoro samovolně nesla sklenku k ústům, neboť jsem zatím už byl opět úplně pohroužen do studia, hledě otepliti duši zasmušilými ideami Nietzscheovými.

Pojednou však oči moje místo do knihy zadívaly se dosti nevlídně do zhasínajícího světla lampy; toto se zvolna menšilo a menšilo, až umlklo úplně. Knot prskl a z cylindru vyvalil se černý čoud.

A Dante byl by řekl: »A tma se pásala na mé zlobě.«

Dav různě maskovaných myšlenek zahájil v mé hlavě pestrý ples, jemuž v čele zprvu stála moje posluhovačka.

Vida, jak někdy člověk snadno se stane interessantním! Ta kolozubá nešťastnice jen špatně zatopila, nekoupila petroleje a už je předmětem mého přemýšlení, mé zlosti . . .

Těšil jsem se na ráno, že jí povím a prozatím shladil jsem si chuť na svých nevinných rtech, zařav v ně zuby . . .

Rozčeřená hladina mých představ prudce se vlnila a babu splákly brzy jiné vznešenější myšlenky.

Vlastní bída . . . bída lidská . . . Kristus . . . církev . . . Čeští Bratři . . . kommunism . . . anar-

chie . . . pověra . . . sny . . . štěstí . . . minulost . . . život . . . nebe . . . Prostor . . . protoplasma . . . nervy . . . kultura . . . boj o život . . . Nietzsche . . . Renan . . . Hartmann — pravda . . . skutečnost . . . resignace . . . budoucnost . . . smrt . . . nic . . .

A všecko to splynulo ve směs plnou nechutenství a dalo za výslednici úplnou rozmrzelost . . .

Bach!

Ó kéž jsem pánem své fantasie! Vzpomínal bych raději na to, jak jsem ponejprv políbil v olších svého černoookého pucka . . . jak se bránila . . . ale konečně podlehla a dala se líbat . . . zamhouřila oči . . . zatajila dech a tvář z červena přešla do bleďa . . . trochu kovově oduřela . . . já líbal ústa . . . tváře . . . krček . . . byla věčně moje . . . Nu a? . . . Vdala se, to víte! . . . Objímá moji drahou její muž . . . Eh, vari myšlenko!

Jsem maličký a sedím matince na klíně, hladím její tváře a ujišťuji ji, že jakmile zemře, zemru také a dám se s ní pochovat v jedné rakvi; neboť co by to bylo za život bez drahé matinky? . . . Ona mne líbá a já jí znovu vyznávám šeptem svoji vroucí lásku . . .

Sepínám ruce a matinka mne učí »Věřím v Boha«. Hlavu máje položenou na jejích ňadrech ssaji chtivě každé slůvko zbožné modlitby z jejích rtů

Škoda, že každou violku bílé nebo růžové vzpomínky dech skutečnosti promění v bodlák, jehož ostny lámati dovede leda humor, jenž někdy i peklem zavání . . .

V tom vyšel měsíček; utrl s nebe kus modře trochu ji ve vodě rozpustil, vypůjčil si kopii slunečního světla a to vše jen proto, aby mi mohl způsobiti tu maličkou radost a osvětliti mi pokojík . . .

Oko mé sjelo s okna na kalamář, kde sebou něco cukalo; na otvoru kalamáře seděl ani ne na píd dlouhý mužík v bizarním pláštíku, mně obrácený zády, na nichž mu viselo množství jehel. Prstem jsem mu zaklepal na rameno. Obrátil se ke mně a měl oči plny slzí; nic méně dal se do takového smíchu, že jsem se s ním o závod musil smáti zároveň.

»Kdo jsi a jak přicházíš ke mně?« ptám se zvědavě šotka.

»Těšitel ubohých a odcházím pro dnešek od tebe«, zaštěbetal a žblunkl do kalamáře.

Dobře, že měsíček neviděl na mou tvář, byl by jistě honem zhasil své světlo.

Sám, potmě, v zimě, v moci démona fantasmie, bez přítelíčka!

Přimhouřil jsem oči.

Dvéře mého pokoje se tichounce otvírají a vchází stařec v šedém mlhovém plášti, jenž v měsíční záři má stříbrný lesk; hlava jeho věnčena na ramena splývajícími vlasy a po pás dlouhými vousy; vše bílé jako sníh.

Tvář jeho byla tak milá, tak laskavá, oči tak teplé, tak dobrotivé, úsměv tak něžný...

Nechav dvéře za sebou otevřeny, přiblížil se ke mně, přitiskl hlavu mou na svá prsa a políbil mne na čelo...

Všecka tího tím jakoby se mne spadla a všechny duševní příšery rázem opustily můj mozek a sladké teplo projelo mými údy.

Přitulil jsem se úžeji k starci a ruce maně objaly jeho šiji. Oči mé se zavřely, usínal jsem a bylo mi jako v ráji.

Zdalo se, že spím, neboť jsem nevěděl o sobě. Snad až k ránu se víčka moje opět pootevřela.

Šustlo to a ve dveřích objevil se muž s rozčuchanými vlasy, ani mladý ani starý a mlhová jeho postava vlnila se jako obraz v rozčeřené vodě. Obličej jeho se měnil z divého do libého úsměvu.

(Příště dále.)

KRONIKA. — Na radnici pražské zasedá tedy konečně vedle těch mnohých komisí i komise umělecká. Mimo právníky, inženýry, hygieniky stali se rádci obce v otázkách úpravy, přeměny a rozvoje Prahy posléze i umělci výtvarní. Vítejte novou komisí a přejeme jí hojně, hojně zdaru. Osud pamětního spisu Umělecké Besedy svědčí, že nebyli výtvarní umělci na radnici žádoucími hosty. Umělci nabídli obci své služby, přihlásili se ke společné práci při úpravě Prahy, jejíž veliké obtíže uznávají. Nedostalo se jim na nabídku tu odpovědi. Na radnici tehdy na místě rozhodujícím byli toho náhledu, že úprava Prahy není úkolem vyžadujícím společného úsilí, nýbrž jediné geniální hlavy. Zdalo se, a ještě nyní jsou mnozí toho náhledu, že krásu Praze zajistiti může vynikající úpravní plán, genialní nějaký návrh, a zaopatřením jeho, že bude Praze již zpomoženo. Lze ještě dnes slyšeti, že se měla vypsati na vypracování celkového plánu takového dávno již soutěž a zapomíná se, že sluší plánu tomu zaopatřiti pevný jistý podklad, bez něhož jest úpravní plán města pro obec bezcenným. Touží se po ovoci bez stromu, listí a květu. Koná se vše co škodí, aby se stromek ujal, a přece čeká se na sladký, krásný plod. Proč jen je třeba, kypřiti půdu, poskytnouti jí síly, vláhy, když se jedná vlastně o květ a ovoce? Není divu, že netrpěliví urobí raději květy papírové a ovoce voskové. Krátkozrakým dostačí, jen když se jim dostane květu a ovoce.

Jsem Vám dlužen pověděti, jak se dostali výtvarní umělci do staroslavnych síní radnice. Četli Jste, že slavná rada

městská povolala do umělecké komise toho a onoho umělce výtvarného. Jak se to stalo? Uznala slavná rada, že k úkolům, které od let řeší a jež jí i v příští době jest řešiti potřebuje i umělců výtvarných? Svolala je snad k úradě, aby pojednala s nimi o návrzích, kteréž jí podali v pamětním spise svém s podrobným téměř naznačením v jakém smyslu sobě postup prací důležitých pro úpravu Prahy představují? Pokud je mi známo sběhla se věc jinak a téměř neočekávaně. Hradby se nepodaly, ale zadní branka zůstala otevřena, tou vešli umělci do zdi, v nichž se o Praze rozhoduje. Návrh čilého člena slavné rady městské způsobil, že byli povoláni někteří členové obce umělecké do komise pro opravu stavebního řádu. Komisí touto přiznáno bylo, že v příštím stavebním řádu vedle zájmů zdravotních a technických šetřiti sluší i zájmů uměleckých. Přítomní umělci upozornili, že by se již nyní doporučovalo, aby se při úpravě Prahy přihlíželo více než dosud k šetření uměleckého a historického rázu Prahy. Členové komise pro opravu stavebního řádu povzbudili s tehdejší náměstkem starosty dr. Podlipným souhlasem svým přítomné umělce, aby podali návrh na ustavení stálé umělecké komise, návrh ten jednomyslně byl přijat a městské radě doporučen. Tak se stalo, že dočasná komise pro opravu stavebního řádu stala se matkou nové stálé umělecké komise na radnici Pražské. V staré komedii čtete: Nerozbíjej o zdi hlavu, hledej branku ve zdích v zadu. Snad toho budou umělci příště, po nabytých zkušenostech pamětliví.

Těšíme se z umělecké komise, dávno pocítujeme zlé následky jednostrannosti krátkozraké a nedoslýchavé, která se žene v před, aniž by uvažovala o důležitých stránkách svých úkolů. Však hned předem dlužno se přiznati k přesvědčení že jednotlivé ty komise, ať již technické, zdravotní a umělecké jen tenkrát mohou s prospěchem v zájmu obce působiti, když si navzájem ve svých snahách porozumí.

Komise umělecká prozradila zprávou v denních listech něco o svoji činnosti. Jest to kratičká zpráva. Nejzajímavějším v ní je rozhodnutí v příčině opětého upravení jižní strany náměstí malostranského. Jest známo, že sbourán byl dům u Klíčů a že pozemku získaného užito bylo v celé šíři k prodloužení Karmelitské ulice. Tím povstal na jižní straně náměstí průlom, kterýž proměnil valně ráz celého náměstí. V důsledku takové nové ulice jest její upravení a zastavení pozemků s ní hraničících domy, v tomto případě i sbourání osaměle stojícího pěkného rohového domku renesančního. A jelikož nestává pro výšku domů do čtyř pater zákonného zákazu, byli bychom se zde dočkali nových čtyřpatrových domů a uzavření a zastavení úzké, malebné uličky Karmelitánské, ovšem i sbourání pěkného nároží s podloubím, u modrého hroznu. Nedalo se očekávati, že by zachována byla podloubí při novostavbách obrácených do náměstí, víme, že na východní straně náměstí při stavbě záložny malostranské nežádala obec přízemního loubí, čehož pochopitelným následkem bylo zastavení loubí domu vedlejšího. Postavením nových čtyřpatrových domů na západní straně nově prolomené ulice, byl by valně změnil jeden z nejkrásnějších pohledů na kostel sv. Mikulášský z Újezda a ulice Karmelitánské.

Umělecká komise usnesla se žádati radu městskou, aby pozemku získaného sbouráním domu u Klíčů bylo sice použito co volné široké komunikace spojující Karmelitskou ulici s náměstím malostranským, komise však radí k zastavení průlomů povstalých jak na náměstí tak i k ulici Karmelitské domem se širokými podjezdy (jako u křížovníků), a na náměstí s loubím. Umělecká komise žádá, aby dům ten vzhledem svým souhlasil se starobylym rázem náměstí, a doporučuje, aby výška nového domu nezakryla výhled na kostel a věž kostela svatomikulášského více než dům starý, a omezuje proto zvláště výšku budovy do ulice Karmelitské. Zastavením průlomů s obou stran utvořeno bude nádvoří, po jehož stranách zřízeny mají býti krámky, eventuelně i vrchní stavba. Komise umělecká doporučila radě městské, aby opatřila sobě návrh nové budovy veřejnou soutěží, vypracovala k soutěži podrobný program, a jak se ani nedalo jinak očekávati, rozhodla se při této příležitosti zásadně jednou pro vždy, že členové komise nesúčastní se žádné soutěže, jejíž program a podmínky vypracovány budou komisí.

Práce komise již v tomto prvním případě, ukazuje její důležitost. Škoda, že nebyla svolána před desíti neb patnácti lety. Je toho co litovati přes tu špatnou pověst, kterou proslulými jsou komise vůbec, a na radnici naší zvláště. Jsem přesvědčen, že ubližuje pověst těmto komisím; ukázalo se býti nakažlivým pak-li kdo z důvodů třeba nevalně kalých do někoho tepe, dělá tím kuráž i jiným. Ovšem, že by nebylo dobře oddávati se do budoucna naději, že návrhy umělecké komise, stejně jako návrh upravení této záležitosti radou městskou vždy stejně ochotně přijímány budou. Ne-

přehlížejmež v případě tomto, že usnesení a rada umělecké komise má pro obec veliké hmotné výhody, obec z výnosu domů, k jichž postavení komise radí, ukryje náklady na zřízení komunikace, kteráž byla potřebnou. Nemylím se asi, že i v případě tomto byla značně urovnána cesta ku přijetí návrhu umělecké komise. V malostranské Besedě shromáždění občané s přizvanými umělci již před ustavením umělecké komise přimlouvali se u města za náležitou úpravu průlomu na náměstí malostranském. Kdyby však v tomto případě i veškerá zásluha za vítané rozhodnutí náležela i jiným činitelům, jakou výhodou jest zde jistota, kterou nám dává stálý dozor, stálé působení umělecké komise při provádění staveb, ku kterým v tomto případě jistě asi přijde. Nyní přece nebudou snadnými ta smutná překvapení doby právě minulé.

Ze zprávy umělecké komise dovídáme se, že komise přimlouvala se za zachování a upravení kostela sv. Václava že přimlouvala se za nové upravení při nově projektované stavbě umělecko-průmyslového musea naproti Rudolfinu. Obec k vůli izolaci musejního domu svolila k čtyřmetroým do ulice nezastaveným uličkám, vlastně dvorečkům po stranách musea. Jelikož povstanou tím ošklivé průhledy do dvorů a na zadní části činžovních domů, přimlouvá se komise, aby tomu bylo odpomoženo přistavením loggií v prvním patře musea.

Uprava taková žádoucí jest hlavně na straně jižní; mezi širokou ulicí Josefskou, kteráž vyústiti má u Rudolfinu a museem zůstává jediný činžovní dům, proto doporučovala předem komise, aby se pošinulo staveniště umělecko-průmyslového musea až k tomuto rohu, a přimlouvala se, aby na prostore povstalé tímto pošinutím na severní straně při starém židovském hřbitově, zřízeno bylo ve spojení s museem umělecko-průmyslovým museem křesťanských náhrobků v Čechách v originálech a odlitcích.

Upravení to, aby totiž stavba umělecko-průmyslového musea byla stavhou rohovou, náměstí a ulice Josefské, izolovanou v zadu i na sever od budov sousedních, na severní straně nádvořím sloužícím k vystavení náhrobků, upravení to jedině doporučitelné, má obtíž svou v tom, že by obec zakoupiti musila dům rohový, a pozemek takto získaný postoupiti by musila umělecko-průmyslovému museu proti výměně pozemku na straně severní. Obec by tu musila přinést značných obětí. Žádoucí úprava jest zde stížena hlavně tím, že stavba umělecko-průmyslového musea byla již dříve obcí zásadně schválena; jest těžko nyní na věci něco měniti.

Myslím, že často komise umělecká nenajde při nejlepší snaze východu ze spleťtých a předem již pevných ohrad. Právem lze se obávati o celý assanační obvod, zde bude umělecké komisi těžko již dojiti uspokojivého rozřešení, uliční čáry jsou schváleny, na základě nich dalo se vyvlastnění, rozděleny jsou pozemky, získané sbouráním starých domů, a pakli se nepřikročilo již k jich prodávání, stane se tak v nejbližších dnech.

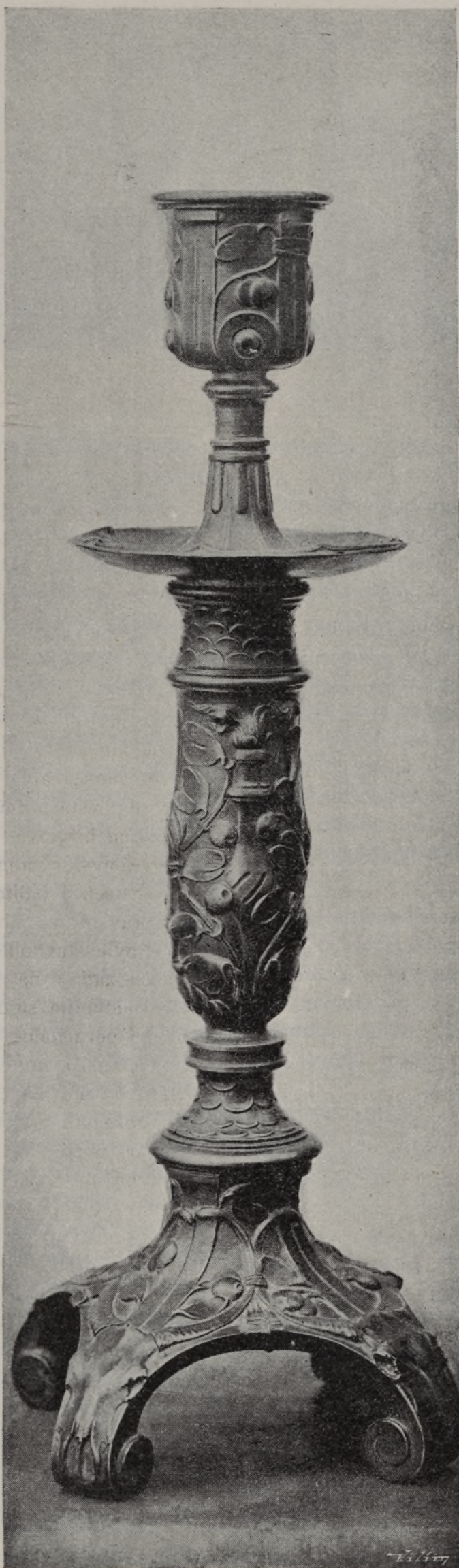
Zpráva umělecké komise zmiňuje se o dvou důležitých památkách, kteréž býti mají v assanačním obvodu zachovány: jest to klášter sv. Anežky a stará synagoga. Při uzákoněných plánech assanačních bude těžko, a to zvláště pro starou synagogu najíti takového rozřešení, aby ve zhladu valně neutrpkla, vždyť jdoucí kolem ulice budou značně zvýšeny nad úroveň dosavadní. Radostno jest, že staroslavny klášter svaté

Anežky má býti zachován a náležitě restaurován a není pochyby, že obec pražská postará se dle rad umělecké komise o takové upravení okolí, které by umožnilo zachovati tuto důležitou památku v jejích hlavních částech.

Ze zprávy umělecké komise poznáváme, že nemůže si naříkati na nedostatek práce; dalo se to předvídati. Vyžadovalo věru jisté odhodlanosti ujmouti se toho množství práce, kteréž zmocí podaří se jen vytrvalé a dobře organisované činnosti. A zde věru těžko jest nemíti obav. Najde se vždy obětavých pracovníků, aby práce rozdělena byla na více beder? Najde se té často těžké snášenlivosti, věcnosti a trpělivosti, kterou vyžaduje řešení nějakého úkolu více lidmi společně? Kdyby nešlo o věc, jejíž řešení jest vážným nejen každému umělci, nýbrž každému z nás, neubráníl bych se těžkým pochybnostem. Jest u nás zvláště umělci těžko podjati se vedle osobních, často těžkých starostí, práce, v níž sice udává své síly, kde však ve výsledky, ve smyslu svých přání, svých snů, těžko věřiti může. Jest tu činnost jehov pravdě jen upravováním cest, jen stavbou na základech. Kde jsou ti šťastní, kteří přistoupí k práci další a k dovršení jejímu. Lze u nás vůbec mluvit o jejím dovršení?

Zdá se mi býti žádoucím, aby sobě široké ba nejširší vrstvy národa uvědomili, oč při úpravě Prahy jde. Dá se to snadno říci. Zachovati co je cenného, památného, v čem kotví krása a půvab Prahy, a novým to rozhojňovati. Však, jak těžko jest a namnoze doposud nemožno věc tu prováděti.

Patříme jen s nábřeží Františkova na krásný obraz, jaký poskytuje Vltava, ostrovy, protější břeh s malebnou směsí domů, kterouž převyšují věže mostu, věže kostelů, bání svatomikulášská, a uvažujme. Splavnění Vltavy, o němž se nejen mluví, nýbrž které se i vskutek uvádí, má v následcích svých upravení nábřeží malostranského a vystavení zdí nábřežních podobných oněm nábřeží Smíchovského. Kdo brániti může komukoliv, aby na novém nábřeží splavněné Vltavy, vystavěl čtyřpatrové domy asi výšky domů stavitele

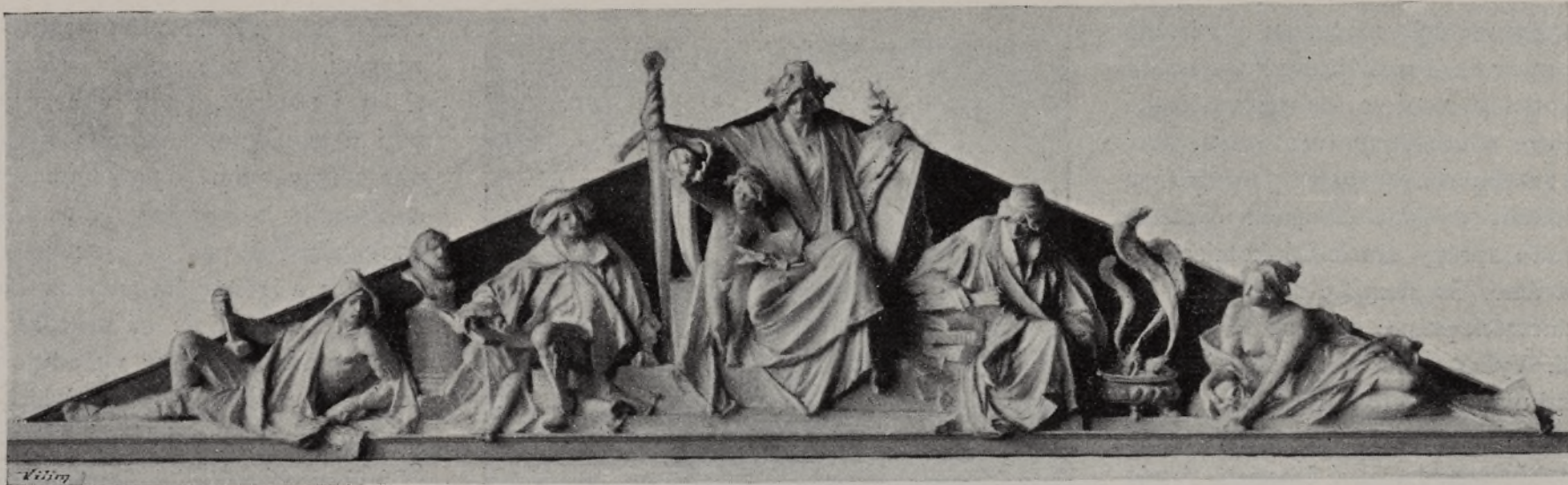
B. ŠIMONOVSKÝ.

SVÍCEN.

Jechenthala u řetězového mostu? Kdo zabráni, aby zde nebyly vystaveny třeba i továrny, pakli vůbec vyhovují dosavadním zákonům zdravotním a stavebním? Upravením Vltavy a zřízením komor plavebních u Smíchovského nábřeží sníží se mezi kamenným a řetězovým mostem úroveň Vltavy, Čertovka se má zasypat. Jiný plán splavnění Vltavy vyžaduje zvýšení a obezdění ostrova střeleckého, tím i zničení jeho krásných stromů. Snadno představit si můžete, jak by protější břeh malostranský vyhlížel, když by na místě těch malebných jedno- a dvoupatrových domků ostrova Kamy stála řada čtyřpatrových domů na vysokém nábřeží, po němž by se stíží prošlo pod mostem Karlovým. Prodlužte si v duchu jen linii střech domu Jechenthalova podél břehu malostranského, a zvíte, že by i chrám svatovítský s Františkova nábřeží málo jen převyšoval šikmé rovné břidlicové střechy činžovních paláců.

Nu a jak tu pomoci? Nejlépe by ovšem bylo vše nechat bez změny při starém. — Jest obraz Hradčan a Malé Strany z pravého břehu Vltavského tak půvabný, nám se všemi svými kouty a budovami tak milý, sympatický, že každá změna jest nám přímo hrozna. Poslechněte však slova těch, kdož horlí pro splavnění Vltavy, co tu výhod slibují, jakou důležitost přiznávají jemu. Vytaste se jen svými námitkami, a přesvědčte je o tom, že výhody takového splavnění Vltavy k jihu nepomůže lidu našemu, nýbrž jen podnikavým cizincům, sdělte s nimi své přesvědčení, že by pro národ náš bylo prospěšnějším sečkat, až se průmysl náš zmůže a vyžadovati bude levné vodní dráhy, a myslím, že zle pochodíte. Proti splavnění Vltavy není v národě našem námitek, očekává se od něho tak velký prospěch, že na druhé straně nevidí se obět, která se jemu na vzhledu Prahy přinéstí má.

Ostatně, namítnete, zdvižení a obezdění břehu ostrova Kamy o výši několika metrů, nezničí ještě krásný obraz Malé Strany a Prahy. I při vyšších březích nemusí obrysy střech zakrývat z obrazu toho ani část.

L. J. ŠALOUN.

TYMPANON.

Tím stojíme vlastně přímo před otázkou úpravy levého břehu vltavského.

Zdvižením nábřeží zmizí přední pobřežní domky ostrova Kampy. Jest otázka co na jejich místo přijde. Úpravou nábřeží a Vltavy zmizí i Čertovka a část malostranského břehu mezi Kamenným mostem a lávkou musí být pozměněna.

Pomoc byla by v tom, když by se pobřeží Kampy vůbec nezastavilo řadou domů. Sady v popředí s malebnými rodinnými domky, by vzhled celkový nepokazily. Řada třeba i nízkých, domků stejné výše nedobře by zde posloužila. Naproti tomu nevadila by i v zeleni sadu částech svých třeba i značně vysoká stavba, jejíž obrysy by se ladně přimkly k danému pozadí. Ba monumentální stavba taková na pravém místě dala by zapomenouti toho nahodilého malebného seřazení těch sympatických domků při břehu na jižní straně Kamenného mostu.

Každý z nás cítí, že ve středu krásné panoramy malostranské a Hradčanské měla by státi, pakli vůbec k úpravě ostrova dojde, stavba význačná. U břehu Vltavy před strání Petřínskou, pod Hradčanským domem jest předurčené místo pro stavbu důstojné sněmovny království Českého. Země, by vystavením jejím přispěla vydatně k rozřešení úpravy Malé Strany a Hradčan.

Štěstím pro vzhled Malé Strany a Hradčan s nábřeží Františkova jest zahrada Odkolkova, kteráž jest majetkem města; v těch místech důležitých nemusíme mítí obav, tam vyhlídka na Hradčany zastavena již nebude.

Jižní část malostranského břehu vltavského je do jisté míry též v bezpečí. Zahrada Nostická, zahrada a stavby zbrojnice, poskytují tu dostatečné jistoty. Myslím, že není tak snadno možným, aby mimo obec pražskou získal nějaký podnikatel budovy erární kolem zbrojnice, zbrojnici a zahrady vúkolní.

Nejhůře jest z částí pobřeží na Kampě od zahrady Odkolkovy ke kamennému mostu, zdš nejvíce ohrožen jest překrásný obraz malostranský.

Představte si, že jde o úpravu těchto pro vzhled Malé Strany důležitých částí. Jest možno přikročiti k pořízení plánů, návrhů, které by i provedeny býti mohly v zájmu krásy Prahy, dříve než rozhodnuto bude na určito o způsobu splavnění Vltavy, dříve než naznačiti bude možno jaké budovy lze na břehu tom projektovati. Co by nám byl platen návrh

nejlepší, počítající s budovami, na jichž postavení není vůbec naděje.

Vystihujete asi, že nestačí při řešení těchto otázek pouze nějaká činnost akademická, pracování krásných úpravních plánů, nýbrž že nezbytno jest připravovati a zajišťovati půdu pro úpravu žádoucích v přední řadě vykonávati vliv na všechny úpravu Prahy podmiňující práce. Poznáváte, že úkol umělecké komise jest širší, než se snad na první pohled zdálo. Když ona přichází k práci rozdělané náležitě nepředpracované, jako se ku př. stalo při assanaci, pak těžko jest, aby při nejlepší vůli prospěla jak je třeba.

Však právě tyto přípravné vzhled Prahy zajišťující práce jsou toho způsobu, že vykonati je lze jen součinností co nejširší. A v tom vězí i jich značná obtíž. Není věru na mnoha stranách nedostatek dobré vůle prospívati, ale jde o to jak. Pamatujeme si na sympatické provolání mladých žurnalistů českých po záchraně Staré Prahy. Slibná akce uvázla asi tím, že nepřikročilo se k objasnění jakým způsobem lze záchranu provést. Nyní však by žurnalisté čeští prospěli značně k luštění těžkých otázek úpravy Prahy, kdyby bud sami o úpravě jednotlivých částí Prahy v kroužku interesentů jednali, aneb, co snad by se zvláště doporučovalo, činnost komise pro úpravu Prahy sledovali, úsudku věčnému podrobovali a v případě souhlasu vydatně podporovali. Širším porozuměním pro otázky úpravy Prahy by se veškerá práce komise značně usnadňovala. Komise umělecká jest jen poradním orgánem rady městské, síla její spočívá jen v důvodech a jich porozumění v městské radě. Čím živější bude smysl pro krásu a ráz města v kruzích zástupců obce a občanů vůbec, tím vydatnější a snazší bude práce komise umělecké.

Záchranu rázu a uměleckou úpravu Prahy nelze vykonati však často i bez značných nákladů, které nelze však vždycky zváti obětí. Jest krása města výnosným kapitálem, na to zapomenouti bylo by neuznati tu přitažlivost, kterou Praha co město starobylé polohou a uměleckými památkami vynikající do dálky působila a působí.

Umělecká komise ve své zprávě zmiňuje se o podnětu, který dala k sestavení a svolání stálého poradního sboru pro úpravu Prahy, a jest z toho vidno, že počítá na takovou širší součinnost za vytknutým cílem. Poradní sbor pro úpravu Prahy sestává z delegátů uměleckých,

S. SUCHARDA

TYMPANON.

technických a starožitnických korporací, zástupců obce a žurnalistiky české. S poradním sborem tím chce umělecká komise projednati otázku nejdůležitější, by návrhy obci učiněné odpovídaly názorům nejširších kruhů odborných, aby způsobem tím jedna z nejdůležitějších záležitostí obce uvažována byla nejvšestranněji.

Největší překážkou úpravy Prahy může býti nesoustavná činnost při pracích s úpravou souvisících. Splavnění Vltavy, kanalisace, ustanovení komunikačních drah, úprava stavebního zákona, vše to má veliký vliv na úpravu Prahy, a při veškerých těchto podnicích jest zřetel bráti k tomu, jakým způsobem prospěti neb kaziti mohou vzhled Prahy. Jest jasno, že marny by byly nejlepší snahy umělecké komise bez porozumění a podpory veškerých součinitelů. I zde poznáváme, že konečným cílem činnosti za záchranou uměleckého a historického rázu Prahy jest šířiti vůbec smysl pro krásu. Kde smyslu toho není, tam rozhodne vždy hrubý prospěch okamžiku, bez ohledu na minulé a budoucí, bez ohledu k zájmům mimo zájmy vlastní. Komu sluší tu proti zájmům takovým zastávati s veškerým úsilím ideální zájmy obecné, než obci, ona věky trvá a přetrvá kdy jednotlivci s malými zájmy vlastními mizí. Obci nechť pomahají pak všichni, kdož pro trvalé zájmy vyšší mají smyslu; tím ujde Praha jistě nebezpečí hrozícímu jí v době naší.

Volné směry jsou povděčny tomu, že mohou obsah svůj obohatiti prozatím alespoň jedním listem z těžko přístupné mapy Pirnerovy.

»FRAGMENT« a »STUDIE« z obrazu sv. Jan Nepomcký E. Dítěte. Obraz, určený pro kostel sv. Jana na Horách Kutných, nedošel vlídného přijetí »důstojných« pro nepatrné nudity a trošek naturalistického podání. Nás naopak dokonalá malba oněch i rozumný naturalismus tohoto nutí k plnému uznání.

»OZDOBNÁ LINKA« A. Hofbauera komponována ze stylisovaného květu bramboříku.

SIRENA s hlavonožcem koketující připomenouti má v Knüpfrovi mistru marin, starého, dokonalého malíře figuralního.

O Urbanových návrzích k oknům chrámu Vinohradského zmínili jsme se v čísle předešlém. — Dle informace nebyla jemu prvá cena udělena z toho důvodu, že nedodržel podmínku vyplniti plochu jedinou figurou. Tím se Urban sice prohřešil, ale zároveň ukázal, že by prospěšnější bývalo tu podmínku nestanoviti.

Poprvé uvádíme jméno sl. J. Mařákové v českou veřejnost reprodukcí obrazu, jenž pojetím i barvou prostě vyjadřuje látku předsevzatou.

»BEZHlavý KŮŇ« Panuškův ilustruje strašidelnou pověst místní.

Ant. Slavíček, žák prof. Mařáka zasluhuje, aby mu věnováno bylo více pozornosti než dosud. Krokem k tomu budiž uveřejnění jeho obrazu plného sladké melancholie jeseně.

»SVICEN« v reprodukcí podaný patří v nevelkou řadu původního, moderního průmyslu domácího. Model pořízen ve škole prof. Kloučka, B. Šimonovským, odlitek z továrny Bendelmayer a Červenka, (jež jako objednavatel další reprodukcí obstarati hodlá) císeloval žák um. prům. školy Prok. Nováček.

O TYMPANONECH a soše Prahy zmiňujeme se na jiném místě. Zvláště zmíniti se nám jest pouze o p. Šalounovi: jako bývalý žák Schnirchův účastnil se poprvé výstavy rudolfinské v r. 1894 a pak v r. 1895. Při konkurenci této ku účastnění vyzván nebyl.

ZPRÁVY UMĚLECKÉ.

Knüpfervův a Maroldův večírek v Umělecké Besedě pořádaný navštíven byl přečetnou společností výtvarníků i přátel umění. Za odbor výtvarný přivítal oba jmenované umělce prof. Koula, načež po několika vřelých slovech těchto promluvili ještě Weitenweber, Slukov a Láďa Novák. O další zábavu postaral se V. Slukov, přednesením »také dekadent-ské« básně, quarteto »Tovačovského«, hrou na mandollny Hilšer, Slabý (? to byl asi někdo jiný) a Záhorský, Stapfer a j. různými žerty. Improvisace p. prof. Metelky vypadala úplně z rámce večeru, jenž, jako málo který, nesl znak úplně přátelské srdečnosti.

»Fotografická společnost ve Vídni udělila ve valné schůzi své dne 19. ledna t. r. zdejšímu zinkografickému

závodu J. Vilíma za výborné reprodukce stříbrnou spol. medali. Po výroku jury »vyznamenávají se konkurující reprodukce silou rytin, měkostí světlotisku.«

VÝSTAVY.

Souborná výstava Vít. K. Maška. Koho z mladších a nejmladších výtvarníků nezmocní se jistá roztrpčenost při shlédnutí takovéto souborné výstavy. Nemáme na mysli jen Maška. Byli tu též jiní. A je ještě mnoho takových jiných, jimž k podobné souborné výstavě poznenáhlu material se stírá. Se všech čtyř stěn Topičova salonu cos chladného jakoby padalo v duši: Nebudte blázni vy mladí, nesnažte se nikam. Hleďte, co z toho? — Jen roztrpčení a pak — vlastní galerie. Či není to skličující faktum, že mladý malíř, jehož činnost sotva obsahuje celé desetiletí, může se vykázatí tolika věcmi, jež jsou »jeho majetkem«, a jež až dosud kupce marně čekají, tolika věcmi že jimi celý, dosti obsáhlý Topičův salon může vyplnit? Má to snad někoho k práci povzbuzovati? — — — Procházíme výstavou — zříme většinou známé věci až na studie z mor. Slovácka, kde Mašek snad až příliš mnoho svůj letní pobyt pílí vykořistiti hleděl. Některé z těchto studií zamlouvají se nám jak volbou okolí tak i celkovým provedením (jitro na Olšově, Sekáč, Děvče u plotu). Po našem soudu neleží však Maškovu umění v podávání genru a typu lidového, neboť mu schází ono bezprostřední nazírání jež Milleta Milletem udělalo. Na život venku dívá se sklem měšťáka. A proto obrazy a studiem toho druhu nezískává si respektu, jakého vždycky si dobýval vážně koncipovanými a vším úsilím prováděnými obrazy dekorativními. — Ale kdo pak se zeptá po vážném úsilí? — Mašek svojí výstavou dokumentuje co pozná každý, kdo lopotí se po nějaký čas na cestě k Parnasu. Po velkých, se zápalením prováděných plachtách musí přijíti malé, prodejné studie. A to je rub našich uměleckých poměrů, které nemůže přikrýti žádná zlatá medaille.

SOUTĚŽE UMĚLECKÉ.

Sochařská výzdoba Musea města Prahy. Na získání modelů vypsán byl veřejný konkurs (viz V. S. sl. 48.). Rozhodnutí svěřeno porotě sestávající z jediného sochaře J. Maudra, tří architektů J. Bašánka, J. Kouly a J. Zítka, ředitele musea p. Bř. Jelínka a J. V. Nováka jako zástupce městské rady. Na sochu Prahy došlo 10 prací. První cenu (100 zl.) obdržel L. J. Šaloun, (reprodukcí podáváme v tomto čísle) druhou cenu (50 zl.) p. Č. Vosmík. Tři návrhy, mezi nimiž jsou práce p. Šaffa a Amorta obdržely čestné uznání. Na tympanon, jež řešiti měl danou látku: Věda, umění historie a řemesla tvoří slávu minulosti naší, z 8 došlých návrhů první cenu (300 zl.) L. J. Šaloun, druhou (200 zl.) Stan. Sucharda. Návrh Amortův obdržel akcesit 150 zl. Ostatní sochařská výzdoba vnější i vnitřní zadána v omezené konkurenci — (na každý kus vyzváno několik umělců). Výše zmíněná jury doporučila ze 4 podaných cviklových návrhů »křesťanství a pohanství« onen p. Stránského bez ohledu na to, že pozměněním rozměrů plochy dané oproti druhým konkurentům, přesnost plochy zachovavším, tento práci značně si ulehčil. Návrhy medailonů 4 králů českých, Přemysla II., Karla IV., Vladislava a Rudolfa II. podali pp. Smolík a Šaloun. Jury uznala práce obou za »rovnocenné« *)

*) Prohlášenou rovnocennost nemohli jsme při nejlepší vůli nalézt: při tomto viděli jsme práce plně švihy a šiku o dobrých proporcích, při onom pak práce, jimž prvé, druhé i třetí scházelo docela.

provedení zadáno panu Smolíkovi. — Provedení dekorativního pylonu, s dětskou skupinou »Historii« (?) znázorňující, z dvou zaslaných prací obdržel Fr. Hergesell. Medaillony Pravěk, Historie a Archeologie řešili 4 umělci, z nichž práce p. Šaffa z Vídně vyhlédnuty ku provedení. K výzdobě vnitřní objednány cípové figury znázorňující cechy 14. — 15. — 16. a 17. století, z nichž za relativně nejlepší uznány práce p. L. Wurzla a V. Amorta. Okrouklý tympanon »Karel IV. zakládá most pražský« došel jediný pana Stránského, jež také k provedení doporučen byl. »Libuše věští slávu Prahy« dvě skizzy, z nichž Suchardova zadána ku provedení.

Při zprávě o této sochařské konkurenci zajisté je v určitém ohledu na místě, abychom si povšímlí jiné konkurence soukromou syolečností pro Němce z Čech vypsané: Před vánocemi vypršel konkurs na model pomníku Schmeykalovi do Č. Lípy. Ke konkursu vyzváno 5 umělců se zajištěným honorářem 200 zl. a cestovným do Č. Lípy k ohledání místa, což vzhledem k tomu, že umělci žijí v Římě, Paříži, Vídni a Mnichově a že místo to shlédnouti byli povinni, není suma nepatrná. Ceny určeny tři 1500 zl., 1000 zl., 500 zl. Práce sama v řešení nebyla obtížnější ani nákladnější jako skupina tympanonu, jež odměňuje král. hlav. město Praha cenami 300 zl. a 200 zl.

Radnice na Kladně (viz V. S. č. 2. sl. 100.) Porota sestávající ze tří členů městské rady, 2 členů odboru stavebního a přivolaných znalců arch. Jana Kouly, prof. české techniky, inž. Josefa Lhoty prof. státní prům. školy, a architekta Josefa Martina, přisoudila vesměs jednohlasně následující ceny: 1000 korun projektu p. Jana Vejrycha, architekta v Praze, druhou cenu 600 korun společnému návrhu p. Jos. Srba, okr. inž. na Smíchově a Aloise Zázvoroky, architekta. Návrhy se značkou otevřené listovní obálky a se značkou hornickou v kruhu, byly porotou navrženy k zakoupení po 200 korunách. Uznání vysloveno projektům označeným hesly »Spravedlnost« a »Heda«. Konkurence účastnilo se 34 umělců 35 pracemi.

Fontána k Rudolfinu. — Místo malíře Pirnera zvolen do jury malíř V. Weitenweber. Komu platí tento nemístný vtip více prof. Pirnerovi nebo celému cechu malířskému, anebo konečně moudrosti těch, kteří ho spáchali?

Volné Směry zvou ku veřejné soutěži na získání návrhu obálky pro své III. čtvrtletí. Konkurovati může každý výtvarník Čech. Perokresba, fotozinkografické reprodukce schopná obsahovati musí text obálky jako na předcházejících číslech. Lhůta končí 31. březnem 1897. Návrhy zaslány buďtež zodpovědnému redaktoru, Nábřeží č. 18.-I. Cena za právo reprodukční stanoví se 100 korun, originál zůstává majetkem autora. Jury bude jmenována v čísle příštím.

Autor »Ztraceného ráje« prosí za omluvu, že ne- uveřejňuje další pokračování této práce, ježto zaměstnán jest dílem rozsáhlejším a následkem nemilých příhod v životě soukromém touto prací vyvolaných rozhodl se na ten čas zdržeti i ony části, které byly již přichystány.

Spisy redakci zaslané.

Meditace. Básně Xavera Dvořáka. Nákl. vlastním. V Praze.
Pietas. Básně P. Sigismunda Boušky. O. S. B. — Nákladem »Básnických obzorů katolických«. V Praze a v Novém Jičíně. Cena 1 zl.

Verše Josefa Beneše. V Praze. Nákl. vlastním. Cena 30 kr.
Črty veselé i vážné od R. Kutiny. Na Kr. Vinohradech nákladem Kovařovice a Tůmy. Cena 45 kr.

Seznam knih řemeslnické besedy v Kolíně.

Rozpustilé holky ve škole. Fraška v jednom jednání, napsal Rudolf Kafka. Nákl. Jos. Švába v Praze. Cena 40 kr.

Kokrhý a krákory. Ohlas nejmladšího básnického pokolení. Napsal Jan Váňa. Nákladem Kovařovice a Tůmy na Král. Vinohradech; cena 50 kr.

Švábovy humoristické večírky. V Praze nákladem Jos. Švába. Cena 1 zl, 50 kr.

Pražské předměstské listy. Vycházejí dvakrát měsíčně v Praze-Žižkově. Redaktor J. Sokolovský.

Nezávislost. Vychází v Praze. Red. Karel Holzbach.

Osvěta lidu. Politický list pro severovýchodní Čechy. — V Hradci Králové. Red. Jos. Hevera.

Nové listy. Neodvislý, politický a národohospodářský týdeník. V Praze. Red. Alois Svoboda.

Český sever. Politický týdeník. V Terezíně. Red. Jos. Hlušíčka.

Tábor. Týdeník. Vychází v Táboře. Red. L. Frank.

Mladá Šumava. Neodvislý časopis pro Pošumaví. V Klatovech. Red. Ph. C. Václav Petrželka.

Vesna. Časopis zábavně poučný.

Literární listy. Časopis věnovaný zájmům literárním. Vydává Fr. Dlouhý v Brně.

Květy. Měsíčník, vedou Svatopluk Čech a Servác Heller. V Praze.

Naše doba. Revue pro vědu, umění a život socialní. V Praze. Red. Dr. T. G. Masaryk, vydavatel Jan Laichter.

Za nocí chmurných i světlých. Básně Frant. Sekaniny. Nákladem JUC. F. Stacha.

Karel Havlíček Borovský v rodinných vzpomínkách. V Praze. Nákladem »Vydavatelského družstva Neodvislosti«.

Hrvatska Misao. (Chorvatská myšlenka.) Měsíčník. Red. Fr. Hlaváček. V Praze.

Student. Vychází 10krát za rok. Red. J. Ust. L. Dyk. Č. 2.

VZDĚLAVACÍ BIBLIOTÉKA. * SBÍRKA MODERNÍ ČETBY.

Redaktor a majitel **K. STAN. SOKOL.**

Ze skandinávských literatur přinesla tato díla :

- B. Björnson: Dědictví Kurtův.** Román. Cena 1.60 kr.
B. Björnson: Nový systém. Drama. Cena 50 kr.
E. Brandes: Návštěva. Drama. Rozebrán.
G. Finne: Sova. Drama. Cena 30 kr.
A. Garborg: U maminky. Román. Cena 1.40 zl.
A. Garborg: Umdlené duše. Román. Cena 1.30 kr.
K. Hamsun: Pan. Román. Cena 80 kr.
Al. L. Kielland: Jed. Román. Cena 75 kr.
Al. L. Kielland: Fortuna. Román. Cena 80 kr.
A. Strindberg: Manželství. Povídky. Cena 90 kr.
A. Strindberg: Na břehu moře. Román. Vyjde v týdnu.

Vkusné původní vazby

po 40 kr., světlé po 50 kr.

Úplné seznamy zdarma a franko.

Administrace

Praha, Mariánská ulice čis. 21.

Nákladem a péčí spolku »MANES« vyšly:

Mikuláš Aleš.

Díl I. Práce předmětem historie se dotýkající.

Díl II. Pokračování dílu I, různé ilustrace a práce dekorační.

Díl III. Národní písně a říkadla.

Jednotlivé svazky prodávají se po 2 zl. Původní plátěné desky na celé dílo 1 zl.
Celé dílo v původní vazbě 8 zl.

Předplatitelé »VOLNÝCH SMĚRŮ« obdrží

Listy z Palety

(vydané roku 1894)

za sníženou cenu 50 kr. Objednávky vyřizuje administrace »Volných Směrů« nebo pokladník spolku **J. Štenc** v Praze II., Plavecká ulice čis. 13.

Královské Pohádky.

Veršovaná satira

Dr. B. Klusáčka,

provázená 34 uměleckými perokresbami

K. L. Klusáčka.

Pohádka první:

» Jak se švec králem stal. «

Cena výtisku nádherně a moderně vypraveného **1 zl. 40 kr.**

Každé knihkupectví, v němž požádáte, rádo předloží Vám k nahlédnutí tuto novinku. — Přímé objednávky vyřizuje nejrychleji

Nakladatelství Dr. ED. GRÉGRA, knihtiskárna

v Praze, v Túních čís. 8—II.

PAMÁTKY VÝTVARNÉ

z Československé výstavy Národopisné r. 1895.

SEŠIT I.

Dílo toto podá světlotiskem množství vynikajících předmětů z různých oborů práce umělecké. Nábytek, řezby, výšivky a součásti krojové, lístky rukopisných památek, vazby, faience a majolika, sklo, práce z kovu, bohoslužebná náčiní a roucha poslouží všem, kdož v kterémkoli z těchto oborů pracují, jako vhodné při studiu vzory a obeznámí kruhy širší s dobrou prací domácí.

Dílo vycházeti bude ve lhůtách měsíčních po sešitech o 10 obrazích. 12 sešitů o 120 listech utvoří celek, k němuž přiložen bude při posledním sešitu náležitý text a seznam.

Předplatné na celé dílo aneb na 6 sešitů přijímá p. Boh. Schnirch, sochař na Král. Vinohradech.

Předplatné pro Prahu obnáší: na celé dílo 18 zl. r. m.
na 6 sešitů 9 «

Kdož si přejí dílo toto poštou odebíratí, přidejtež laskavě 20 kr. na rekomandovanou zásylku každého sešitu.

Cena sešitu v knihkupectví **zl. 1.70 r. m.** — Dílo toto prodává se v ceně výrobní a proto nelze povolití nižádných srážek.